

**BRACJUN, A.: *Hospodárska politika Európskej únie.*
Bratislava: Sprint dva, 2008, 221 s., ISBN 978-80-969927-8-2**

Hoci u nás vychádza čoraz viac publikácií so zameraním na rôzne oblasti pôsobenia Európskej únie, nie je to tak v oblasti hospodárskej politiky. V posledných rokoch s touto problematikou vyšli v slovenčine len dve významnejšie publikácie. Jednou je publikácia kolektívu autorov vedeného Ivanom Okálím¹ a druhá od Anatolija Bracjuna, ktorá vyšla koncom roka 2008.

Obidve publikácie sa komplexnejšie zameriavajú na problematiku hospodárskej politiky Európskej únie, prístup autorov je však odlišný. Čiastočne je to spôsobené tým, že publikácia I. Okáliho vznikala v čase prístupových rokovanií Slovenska do Európskej únie a publikácia A. Bracjuna v súčasnosti, keď už je Slovenská republika plnoprávnym členom Európskej únie a od januára 2009 aj členom Európskej menovej únie. Ďalším dôvodom je skutočnosť, že postupne dochádza aj k zmene paradigmy, na ktorej je založená hospodárska politika Európskej únie.

Rozdielna je aj orientácia obidvoch publikácií. Zatiaľ čo v prv vydaní publikácii sa riešia predovšetkým problémy integrácie Slovenska do Európskej únie, v novej publikácii ide hlavne o všeobecnejšiu charakteristiku hospodárskej politiky EÚ. Z toho potom vyplýva aj obsahové zameranie publikácií.

V prvom prípade sa okrem základných determinantov hospodárskej politiky autori orientujú na vybrané čiastkové hospodárske politiky (menová, fiškálna, mzdová, bankovo-finančná, sociálna, priemyselná, inovačno-technologická, regionálna a environmentálna), ale aj na niektoré ďalšie aspekty, akým je napr. formovanie podnikateľského prostredia.

V druhom prípade sa autor v troch kapitolách zameriava na genézu európskej integrácie, inštitucionálny a právny rámec Európskej únie a až nadväzne sa venuje jednotlivým parciálnym politikám hospodárskej politiky EÚ. V porovnaní s Okáliho publikáciou tieto politiky rozširuje

o charakteristiky politiky ochrany hospodárskej súťaže, poľnohospodárskej a rybolovnej politiky, dopravnej politiky, štruktúrnej politiky, zahraničnej a bezpečnostnej politiky Európskej únie. Naproti tomu sa nezaobrá podnikateľským prostredím, mzdovou politikou, regionálnou a environmentálnou politikou.

Naším zámerom však nie je robiť komparáciu obidvoch publikácií, ale recenzne hodnotiť najnovšiu publikáciu. Preto sa zameriame iba na jej posúdenie.

Publikácia A. Bracjuna je pomerne rozsiahla. Obsahuje štrnásť kapitol, v ktorých pojednáva o jednotlivých oblastiach a problémoch hospodárskej politiky Európskej únie. Autor ich spracoval do podoby, ktorá poskytuje aktuálne a relevantné informácie o príslušnej problematike.

Monografia je napísaná komprehenzívne, takže sa jej jednotlivé časti dajú ľahšie pochopiť.

Vzhľadom na štruktúru publikácie, jej obsahovo-sémantické zameranie a prehľadné, synoptické spracovanie, ju možno privítať a hodnotiť pozitívne. K samotnej štruktúre a obsahu však možno mať pripomienky, z nich niektoré uvedieme.

Bolo by vhodné striktnejšie rozlišovať medzi vlastnou hospodárskou politikou Európskej únie a medzi hospodárskou politikou EÚ v užšom zmysle, keď do nej nezahrnieme aj národné hospodárske politiky. To je dôležité pri posudzovaní obsahu a zamerania hospodárskej politiky EÚ najmä v oblasti jej výlučných právomocí a zdieľaných právomocí, ale aj pri posudzovaní vlastnej hospodárskej politiky EÚ, ktorá tvorí súhrn jej spoločných politik a aktivít zameraných na koordináciu politik uplatňovaných v jej členských štátoch a ktorá má v porovnaní s národnými hospodárskymi politikami viaceré odlišnosti.

Významné je to aj preto, že ovplyvňovanie národných hospodárskych politik v prospech potrebnej miery ich homogenity sa v Európskej únii vykonáva v podobe koordinácie národných hospodárskych politik, spravidla založenej na kompromisoch, a táto koordinácia v súčasnosti ponecháva rozsiahly priestor na uplatňovanie národných záujmov a tradícií a z nich vyplývajúcich rozdielností

¹ OKÁLI, I. a kol.: *Hospodárska politika Európskej únie a Slovenska v EÚ*. Bratislava: Ústav slovenskej a svetovej ekonomiky SAV, 2004, 352 s. ISBN 80-7144-140-6.

v parametroch a v spôsobe uplatňovania národných hospodárskych politík.

V ôsmej kapitole autor rozoberá problematiku menovej politiky. Menová politika, ktorá zahŕňa regulovanie množstva a ponuky peňazí v obehu, úrokových sadzieb a bankového systému, patrí medzi hlavné piliere makroekonomickej politiky. V menovej politike však Slovensko stratí svoju autonómiu, pretože začlenením do Európskej menovej únie sa aj u nás zabezpečí stratégia jednotnej menovej politiky Európskej centrálnej banky. Právomoci v tejto oblasti prejdú z národných slovenských inštitúcií na Európsku centrálnu banku (ECB) a na Európsky systém centrálnych bánk, ktorého členom je i Národná banka Slovenska, ktorý však na rozdiel od ECB nemá právnu subjektivitu. To znamená, že vstupom do eurozóny musí byť menová politika Slovenska plne kompatibilná s menovou politikou ECB. Práve preto by bolo bývalo vhodné viac sa venovať tejto problematike a najmä dosahu, aký môže mať táto skutočnosť na slovenskú ekonomiku.

Kvalitné podnikateľské prostredie je významným fenoménom začlenenia podnikov do prostredia jednotného trhu. Podnikateľské prostredie v podstate zahŕňa podmienky, v ktorých sa realizuje podnikateľský proces, čiže proces formovania podnikov, ale aj realizáciu ich podnikateľských aktivít. Toto nevyhnutne súvisí s otázkou ich konkurencieschopnosti. V tejto oblasti má Slovensko značné rezervy, lebo v kvalite podnikateľského prostredia výrazne zaostáva za podmienkami v Európskej únii. Touto problematikou sa však autor, okrem okrajových zmienok v deviatej a v dvanástej kapitole, nezaobrá. Pritom by bolo užitočné venovať sa jej buď v samostatnej kapitole, alebo ju spojiť s kapitolou o štruktúrnej politike, s kapitolou o priemyselnej politike, príp. s kapitolou o ochrane hospodárskej súťaže.

V súvislosti s programami a fondmi uvádzanými v deviatej kapitole by bolo potrebné pripomenúť, že objemy štruktúrnych fondov, ktoré sú súčasťou rozpočtu Európskej únie, sú maximálnymi limitmi, ktoré sa môžu, ale aj nemusia vyčerpať. Platí tu totiž princíp adicionality, ktorý

znamená, že prostriedky zo štruktúrnych fondov nemôžu nahrádzať prostriedky zo štátneho rozpočtu príslušných členských krajín, ale len dopĺňajú, príp. iniciujú prostriedky zo štátneho rozpočtu danej krajiny. Podstatnou skutočnosťou však je, že získanie prostriedkov z uvádzaných fondov závisí aj od poberateľov týchto prostriedkov, ktorí musia predložiť kvalitné zmysluplné a realizovateľné projekty, starostlivo ich zdokumentovať a obhájiť a spolupodieľať sa na financovaní realizácie daných projektov. A to sa vždy slovenským subjektom nepodarilo.

Je diskutabilné, či do publikácie o hospodárskej politike má byť zaradená aj kapitola o zahraničnej a bezpečnostnej politike. V prípade Európskej únie ide o spoločnú zahraničnú a bezpečnostnú politiku, ktorá funguje ako samostatná politika a nie je súčasťou hospodárskej politiky. Spoločná zahraničná a bezpečnostná politika Európskej únie predstavuje pôvodne druhý pilier, na ktorom spočíva Európska únia (Lisabonská zmluva však trojpilierovú štruktúru Európskej únie ruší), a zahŕňa inú problematiku než ekonomickú. Okrem toho v súčasnosti je vykonávanie zahraničnej politiky v kompetencii jednotlivých členských štátov, a nie Európskej únie.

Uvádzané pripomienky nemajú znižovať hodnotu recenzovanej publikácie – majú poslúžiť ako námety na ďalšie rozpracúvanie predmetnej problematiky.

Súhrnne možno publikáciu *Hospodárska politika Európskej únie* hodnotiť ako priaznivý počín autora. Je napísaná na dobrej úrovni, obsahuje kvantum informácií a údajov na relevantnej úrovni a je spracovaná prehľadne. Poslúži ku kognitívnemu poznávaniu spracovanej problematiky. Možno ju využiť predovšetkým v pedagogickom procese (primárne je publikácia spracovaná ako učebnica pre vysokoškolských študentov), ale dá sa očakávať, že siahnu po nej aj čitatelia, ktorí nie sú odborníkmi, alebo sa profesne nevenujú nastoleným témam, ale si chcú rozšíriť svoj obzor v danej oblasti.

Igor Melišek